

Zkušenosti a možnosti vzdělávání pro udržitelný rozvoj ve školách

RNDr. Danuše Kvasničková, CSc.

VUR - ve školství

**další kvalitativně nová vývojová etapa procesu
snahy o utváření odpovědného vztahu člověka k biosféře**

1. etapa **Výchova k ochraně přírody**

60. – 70. léta minulého století

školy – tradice

1969 **1. Evropská konference o výchově k ochraně přírody IUCN**
Ruschlikon - Švýcarsko

Mezi lety 1970 – 1990 exponenciální růst změn

**TECHNICKÝ
A CIVILIZAČNÍ POKROK**

Industrializace - Růst spotřeby - Urbanizace - Růst populace

Exhaláty
Odpadní vody
Tuhé odpady
Cizorodé látky
Radioaktivita
Hluk
Spotřeba energie
Tepelný odpad
Odlesňování
Změny krajiny
Chování lidí

Ovzduší

Znečišťování
Klimatické
změny

Voda

Vysoušení
Znečišťování

Půda

Eroze
Ztráta
úrodnosti
Zmenšování
rozlohy

Biocenózy

Vymírání druhů
Ničení ekosystémů
Narušování
rovnováhy

BIOSFÉRA

Zdraví
Existence

**1972 1.Summit Země
STOCKHOLM (5.červen)
termín : „životní prostředí“**

Pro vzdělávání : **2. etapa**

**1977 - 1.konference UNESCO/UNEP
TBILISI**

**Výchova k péči o životní prostředí
Environmental education**

u nás:

Metodické pokyny k výchově k péči o životní prostředí -1975

Ekologie do učebnic SŠ - 1976

Téma: Člověk a životní prostředí - do základních škol

Semináře pro učitele – od 1975

Výzkum – zapojení VŠ - a jeho realizace

Mezinárodní akce a projekty UNESCO.....

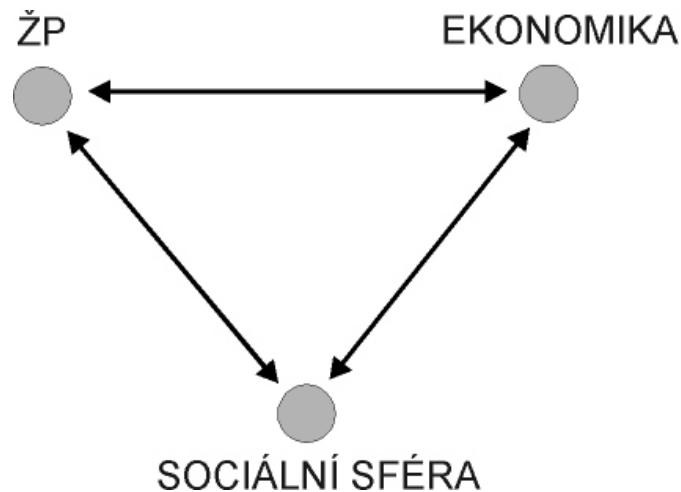
1983 OSN :

Světová komise pro životní prostředí a rozvoj

Studie: **NAŠE SPOLEČNÁ BUDOUCNOST**

Gro Harlem Brundtlandová: 1987

„*Lidstvo je schopno učinit **rozvoj udržitelným**: zaručit, že se uspokojí potřeby přítomnosti, aniž by se ohrozila schopnost budoucích generací uspokojovat jejich vlastní potřeby*“.

1992 - RIO DE JANEIRO

2. summit Země

Konference Spojených národů o životním prostředí a rozvoji

3. etapa pro vzdělávání:

konference UNESCO/UNEP 1992 ECOEDU TORONTO

Vzdělávání pro udržitelný rozvoj

Education for sustainability

OSN 2005 :

Dekáda vzdělávání pro udržitelný rozvoj

EHK – Vilnius – březen 2005.

Strategie pro vzdělávání pro udržitelný rozvoj

*VUR se stále vyvíjí jako široký a komplexní pojem zahrnující vzájemně **propojené environmentální, ekonomické a sociální otázky.***

Rozšiřuje pojem environmentálního vzdělávání

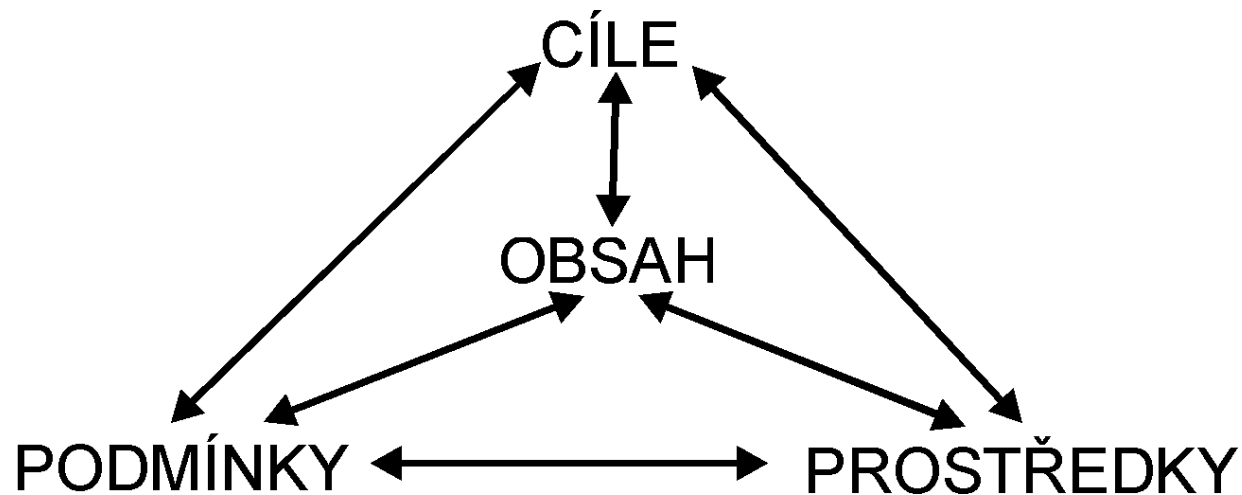
VUR - dlouhodobý celoživotní proces

ŠKOLA – FORMÁLNÍ OBLAST VUR

VUR - NEDÍLNÁ SOUČÁST PŘÍPRAVY PRO ŽIVOT - RVP

SYSTÉMOVÝ PŘÍSTUP

PROJEKTY EV - školní plány

Cíle vzdělávání pro udržitelný rozvoj

POZNATKY – ZNALOSTI – POCHOPENÍ – PŘESVĚDČENÍ
DOVEDNOSTI – NÁVYKY – SCHOPNOSTI - TVOŘIVOST
KOMPETENCE - HODNOTY - ŽIVOTNÍ STYL

Působit na všechny stránky osobnosti
SPECIFICKY PODLE STUPŇŮ A TYPŮ
ŠKOLSKÉ SOUSTAVY

Cíle občanské - VV

Cíle profesní - OP

- **formativní** - **POCHOPENÍ NEZBYTNOSTI UR**
- **informativní** - **JAK JEDNAT**
- **komunikativní** – **SCHOPNOST SPOLUPRACOVAT NA ŘEŠENÍ**

Obsah VUR

- **O ŽIVOTĚ A BIOSFÉŘE**
- **O ČLOVĚKU, ZDRAVÍ A PŘÍRODNÍCH ZDROJÍCH**
- **O SOUČASNÝCH PROBLÉMECH ROZVOJE**
 - úroveň globální
 - úroveň regionální
 - úroveň lokální
- **O MOŽNOSTECH A ZPŮSOBECH ŘEŠENÍ :**
 - oblast vědecko technická
 - oblast ekonomická
 - oblast institucionální a právní
 - oblast postojová – hodnocení – informace, celoživotní vzdělávání

o životě a o biosféře
návaznost na 1.etapu

- o životě: **úcta, obdiv, odpovědnost**

-o základních podmínkách života :

abiotické

-

biotické

- o ekosystému – biosféře: **oběh látek v přírodě**

zpětné vazby - dynamická rovnováha

-o **biodiverzitě** : **zachování funkcí ekosystému**

význam pro člověka – hlediska etická

hlediska utilitární

**o člověku, společnosti
a ŽIVOTNÍM PROSTŘEDÍ**
návaznost na 2.etapu

**-o vývoji vztahů k prostředí a
o vlivech na prostředí**

**- o nerovnoměrnosti vývoje
lidské společnosti**

**-o přírodních zdrojích a
jejich využívání**

**-o vlivech změn
na lidské zdraví**

**- uvědomit si rychlost a
nebezpečí změn**

**- uvědomit si nezbytnost
mezinárodní spolupráce**

**- uvědomit si možnosti
využívání zdrojů**

**- pochopit důležitost
zdravého způsobu života
v měnících se podmínkách**

INTERAKCE - INTEGRACE

SLOŽKY BLAHOBYTU

Jistoty

- OSOBNÍ BEZPEČNOST
- JISTÝ PŘÍSTUP KE ZDROJŮM
- BEZPEČÍ PŘED POHROMAMI

Základní materiál pro dobrý život

- POSTAČUJÍCÍ ŽIVOBYTÍ
- DOSTATEČNÁ VÝŽIVNÁ STRAVA
- PŘÍSTŘEŠÍ
- PŘÍSTUP KE ZBOŽÍ

Zdraví

- SÍLA
- POCIT ZDRAVÍ
- PŘÍSTUP K ČISTÉMU VZDUCHU A VODĚ

Dobré společenské vztahy

- SPOLEČENSKÁ SOUDRŽNOST
- VZÁJEMNÁ ÚCTA
- SCHOPNOST POMÁHAT OSTATNÍM

Svoboda volby a činu

PŘÍLEŽITOST MOCI DOSÁHNOUT TO, CO JEDINEC POVAŽUJE ZA HODNOTNÉ DĚLAT A BÝT

Zdroj: Millennium Ecosystem Assessment

BARVA ŠÍPKY

Potenciál pro zprostředkování socioekonomickými faktory

- malý
- střední
- vysoký

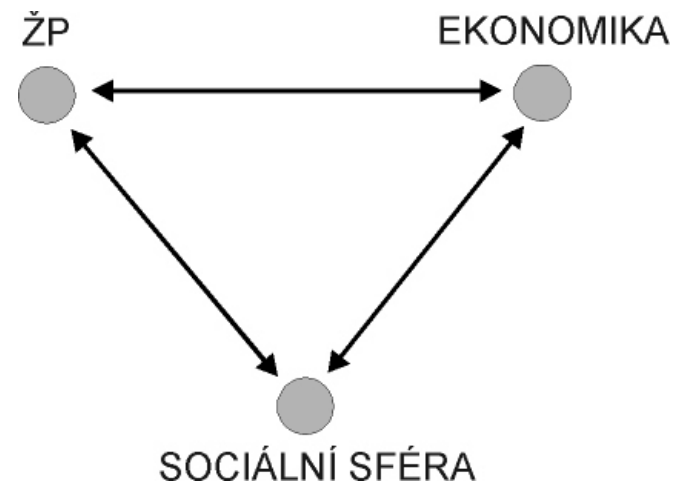
TLOUŠŤKA ŠÍPKY

Síla vazby mezi službou ekosystému a lidským blahobytem

- slabá
- střední
- silná

VUR +

**o propojenosti hledisek
o možnostech řešení**

- o čerpání přírodních zdrojů
- o vlivech na podmínky života a současné situaci
- o problémech společenských – ekonomických a sociálních
- o způsobech realizace, hodnocení i výhodnosti hledisek UR
- o nástrojích UR společenských i individuálních
- o propojení problémů i přístupů k řešení na úrovni

GLOBALNÍ – REGIONÁLNÍ - MÍSTNÍ

+ specifické otázky SOŠ a VŠ - ODBORNÁ PŘÍPRAVA

Prostředky VUR

VYUČOVACÍ METODY A FORMY

- interaktivní – aktivizující
- integrující - projekty, propojenost
- kooperující - přímé vztahy k prostředí spolupráce

XX

Podmínky VUR

VNĚJŠÍ :

okolní přírodní, velikost školy, okolní společenské prostředí

VNITŘNÍ:

vztahy vedení, vztahy učitelů, jejich odborná a metodická připravenost, žákovské kolektivy, vybavení školy

Rozhodující ROLE UČITELE

Základní způsoby realizace VUR ve škole:

- do vzdělávacích oborů
- Integrace – průřezové téma
- celoškolské aktivity
- spolupráce s mimoškolním prostředím

Ověření v komplexních projektech – nutnost koordinace

ZŠ – 1999 – 2000

SŠ – 1999 - 2000

Úkoly školního koordinátora

- ♣ vlastní příprava a zájem
- ♣ zajišťování informací
- ♥ spolupráce s vedením školy
- ♥ spolupráce s kolegy
- ♥ spolupráce s mimoškolním prostředím
využívání prostředí okolí

Děkuji za pozornost